

Nuorten terveyskeskuslääkärien arviot peruskoulutuksestaan ja sen vastaavuudesta terveyskeskustyöhön – Lääkäri 2023 tutkimus

SUURI OSA lääketieteen opiskelijoista aloittaa kesätyönsä terveyskeskuksen vuodeosastolla neljännen vuosikurssin jälkeen, ja samoin työ terveyskeskuksen vastaanotolla on suosittu vaihtoehto viiden vuoden opiskelun jälkeen (1). Jokaisen erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa vähintään yhdeksän kuukautta koulutuksestaan terveyskeskuksessa (2), ja yleislääketiede on erikoislääkärimäärältään suurin erikoisala (3). Lisäksi yleislääketiede kuuluu erikoisaloihin, joiden koulutusmäärää tulisi lisätä, koska alan erikoislääkärimäärä ei vastaa väestön tarpeita (3).

Ilmeisestä perusterveydenhuollon opetuksen tarpeesta huolimatta meillä ja maailmalla opetus on sairaalalainotteista. Britanniassa on arvioitu, että opetuksesta keskimäärin 13% tapahtuu perusterveydenhuollossa (4). Suomessa varsinaisia yleislääketieteen opintojaksoja on tiedekunnasta riippuen 6–12 opintopisteen verran, joka on noin 2–3% vaadituista opintopisteistä (5–9). Toki muidenkin oppialojen jaksoilla kuin yleislääketieteen jaksoilla opetusta järjestetään perusterveydenhuollossa (10). Jo työelämässä olleet lääketieteen opiskelijat toivoivat peruskoulutukseen perusterveydenhuollossa tarvittavan osaamisen painottamista (11). Lisäksi Helsingin yliopistosta valmistuneista lääkäreistä vain noin 40% arvioi koulutuksen painottavan yleislääkärille olennaista osaamista (12).

Tuoreessa suomalaisessa julkaisussa todettiin peruskoulutuksen vas-

Vernerä Hannula

LL, väitöskirjaopiskelija, Pirkanmaan hyvinvointialue, Tampereen yliopisto, lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta
 vernerä.hannula@tuni.fi

Lari Lehtovirta

LT, Tampereen yliopisto, lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta

Markku Sumanen

LT, yleislääketieteen professori, Tampereen yliopisto, lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta

taavan huomoinn terveyskeskuslääkärin kuin sairaalalääkärin työhön, ja terveyskeskuslääkärit olivat muita kriittisempiä arvioissaan terveyskeskuslääkärin työn opetuksesta (13). Tiedetään, että kokemukset eri erikoisaloista opinnoissa ja työssä vaikuttavat selvästi erikoisalavalintaan (14,15). Terveyskeskuslääkärit myös arvioivat työnsä monilta osin kuormittavammaksi verrattuna muulla toimiviin lääkäreihin (16). Tämän arvon yhtenä osatekijänä voi olla terveyskeskustyön kannalta puutteelliseksi koettu, sairaalamaailmassa tarvittaviin taitoihin ja tietoihin keskittyvä lääketieteen perusopetus.

Suomessa on tietoa opiskelijoiden kokemuksista perusopetuksesta (11,17). On kuitenkin oletettavaa, etteivät opiskelijat pysty täysin arvioimaan, kuinka hyvin opinnot vastaavat työelämän tarpeita. Helsingin yliopistosta valmistuneiden lääkärin

LYHENNELMÄ

Lääketieteen perusopetuksen tulisi painottua laajasti perusterveydenhuollon toimintaympäristön hallitsemiseen. Tämä ei nykyisellään täysin toteudu ja opetus on sairaalalainotteista.

Tavoitteenamme oli selvittää terveyskeskuslääkärien arvioita siitä, miten perusopetus vastaa heidän työnsä ja mitkä tekijät vaikuttavat tähän arvioon. Lisäksi selvitimme kuinka tyytyväisiä he ovat saamaansa opetukseen.

Aineistonamme oli Lääkäri 2023-kyselytutkimuksen 2014–2023 valmistuneiden 432 terveyskeskuksessa työskentelevän lääkärin vastaukset. Vastausosuudet kysymyksittäin kuvattiin taulukoissa ja logistista regressioanalyysia käytettiin selvittämään, mitkä tekijät vaikuttavat arvioon peruskoulutuksen vastaavuudesta työhön.

Vastaajista 47% ilmoitti olevansa tyytyväisiä saamaansa terveyskeskusopetukseen ja 45% ilmoitti perusopetuksen vastaavan hyvin heidän työtään. Arviot lääketieteellisen osaamisen, terveyden edistämisen ja johtamisen ja toiminnanohjauksen taitojen opetuksesta ja ohjauksesta sekä tyytyväisyys sairaala- ja terveyskeskusopetukseen liittyivät arvioon peruskoulutuksen vastaavuudesta omaan työhön.

Terveyskeskuslääkärit arvioivat saamaansa terveyskeskusopetuksen heikommaksi kuin sairaalaopetuksen. Tähän epäkohtaan tulee puuttua, jotta nuoria lääkäreitä saadaan jatkossakin erikoistumaan yleislääketieteeseen ja jäämään terveyskeskustyöhön.

Lääketieteen opetus, peruskoulutus, perusterveydenhuolto, kyselytutkimus

kyselytutkimuksen ja Lääkäri-tutkimussarjan lisäksi tutkimuksia valmistuneiden lääkärin arvioista saamas-

taan perusopetuksesta ei juuri ole (12,18,19). Nimenomaisesti juuri terveyskeskuslääkärien arvioita peruskoulutuksesta ei ole aiemmin juurikaan käsitelty.

Hypoteesimme on, että keskittymällä terveyskeskuslääkärien arvioihin peruskoulutuksesta ja löytämällä tätä kautta koulutuksen kehityskohteita voidaan mahdollisesti parantaa yleislääketieteen houkuttelevuutta erikoisalana.

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää Lääkäri 2023 -aineiston avulla terveyskeskuksessa työskentelevien 10 vuoden sisällä valmistuneiden lääkärien arvioita siitä:

- 1) Miten peruskoulutus valmistaa terveyskeskustyöhön?
- 2) Kuinka tyytyväisiä he ovat saamaansa terveyskeskusopetukseen sekä sairaalaopetukseen?
- 3) Miten arviot saadusta opetuksesta ja vastaajien taustatiedot ovat yhteydessä arvioon peruskoulutuksen vastaavuudesta terveyskeskustyöhön?

Metodit

Tutkimusaineisto

Lääkäri 2023 -kyselytutkimus kuuluu poikkileikkaustutkimusten sarjaan, jotka toistetaan viiden vuoden välein (19). Kysely on toteutettu vuodesta 1988 alkaen, ja yhtenä osana kyselyssä kartoitetaan vastaajien kokemuksia perusopetuksesta. Kysymykset ovat olleet kyselystä toiseen pääosin samoja. Lääkäri 2018 -kyselytutkimuksesta lähtien yhtä peruskoulutusta koskevaa kysymystä uudistettiin vastaamaan Kanadassa kehitettyä kansainvälistä CanMEDS-viitekehystä (18,20). Viitekehys kuvaa lääkärin työssä tarvittavaa osaamista luokitellen sen seitsemään eri osa-alueeseen (lääketieteellinen osaaminen, uuden oppiminen, vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot, ammatillisuus, johtamisen ja toiminnanohjauksen taidot sekä terveyden edistäminen) (20).

Perusjoukkona kyselyssä olivat Suomessa asuvat alle 70-vuotiaat laillistetut lääkärit, joista valittiin 10 000 henkilön satunnaisotos. Tutkimukseen sai vastata sähköisesti tai paperilomakkeella. Yhteensä vastaajia oli 4882 (vastausosuus 49%). Tutkimuksemme poimimme vuonna 2014–2023 valmistuneet, koska arvioimme, että heidän arvionsa peruskoulutuksesta ovat tuoreimmissa muistissa ja toisaalta heidän saamansa peruskoulutus kuvaa ajankohdaisinta tilannetta. Näitä vastaajia oli 1240. Lopullisen vastaajajoukkomme muodostivat 2014–2023 valmistuneet terveyskeskuksessa työskentelevät lääkärit, joita oli 432.

Tutkimusmenetelmät

Tarkasteluun valittiin vastaajien demografisista tiedoista sukupuoli, opiskeluyliopisto, valmistumisvuosi, erikoistumisen tilanne ja erikoisala

(taulukko 1). Lisäksi arvioitiin neljää perusopetusta koskevaa kysymystä, joihin vastattiin Likertin viisiportaisella asteikolla. Perusopetusta koskevat kysymykset ja vastausvaihtoehdot olivat seuraavat:

- 1) Miten saamasi peruskoulutus vastaa työtäsi? (Erittäin huonosti, melko huonosti, kohtalaisesti, melko hyvin ja erittäin hyvin).
- 2) Miten tyytyväinen olet peruskoulutukseesi liittyneeseen sairaalatyön opetukseen? (Erittäin tyytymätön, melko tyytymätön, vaikea sanoa, melko tyytyväinen ja erittäin tyytyväinen).
- 3) Miten tyytyväinen olet peruskoulutukseesi liitty-

Taulukko 1. Vastaajien (N=432) demografiset tiedot

		n	(%)
Sukupuoli	Nainen	279	(64,6)
	Mies	149	(34,5)
	Ei vastausta	4	(0,9)
Yliopisto	Tampere	97	(22,5)
	Oulu	85	(19,7)
	Kuopio	78	(18,1)
	Turku	68	(15,7)
	Helsinki	61	(14,1)
	Ulkomaat	43	(10,0)
Vuosia valmistumisesta	0–1	149	(34,5)
	2–3	103	(23,8)
	4–5	73	(16,9)
	6–7	61	(14,1)
	8–9	46	(10,6)
Erikoistumisen tilanne	Ei erikoistunut	236	(54,6)
	Erikoistumassa	174	(40,3)
	Erikoistunut	22	(5,1)
Erikois-/Erikoistumisala	Yleislääketiede	174	(40,3)
	Muu	26	(6,0)
	Ei vastausta	232	(53,7)

Taulukko 2. Vastaajien (N=432) arviot perusopetuksen vastaavuudesta työhön sekä tyytyväisyys sairaala- ja terveyskeskusopetukseen. Luvut kertovat absoluuttiset määrät, suluisissa prosenttiosuudet.

	Erittäin huonosti	Melko huonosti	Kohtalaisesti	Melko hyvin	Erittäin hyvin
Miten saamasi perusopetus vastaa työtäsi	8 (1,9)	61 (14,1)	167 (38,7)	172 (39,8)	24 (5,6)
Miten tyytyväinen olet peruskoulutukseesi liittyneeseen:	Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	Vaikea sanoa	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen
Terveyskeskusopetukseen	28 (6,5)	129 (29,9)	63 (14,6)	189 (43,8)	23 (5,3)
Sairaalaopetukseen	4 (0,9)	47 (10,9)	45 (10,4)	295 (68,3)	41 (9,5)

neeseen terveyskeskusopetukseen? (Samat vastausvaihtoehdot kuin kysymyksessä 2).

Sekä seitsemää CanMEDS-viitekehyn työelämätaitojen osa-alueita mukaileva kysymys:

4) Missä määrin sait peruskoulutuksessasi opetusta ja ohjausta seuraaviin asioihin? Työelämätaidot ja

vastausvaihtoehdot ovat esitetty kuvassa 1.

Tilastolliset menetelmät

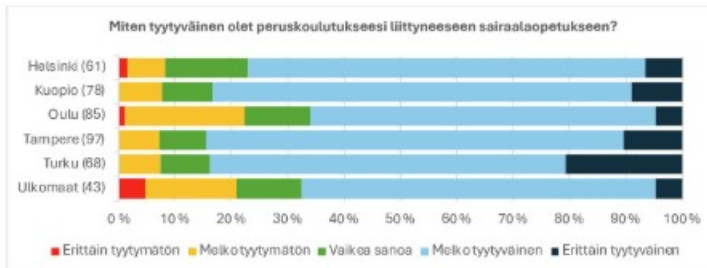
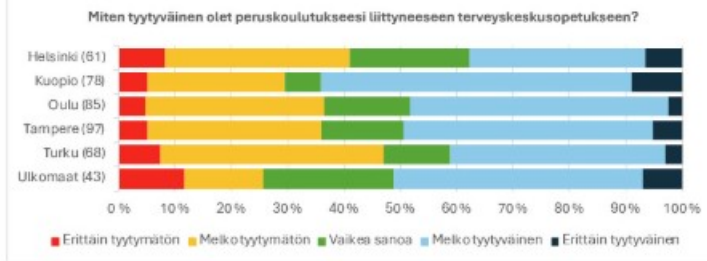
Binäärisellä logistisella regressioanalyysillä tutkittiin, miten seuraavat muuttujat vaikuttivat arvioon peruskoulutuksen vastaavuudesta työhön:

- 1) Sukupuoli
- 2) Aika valmistumisesta
- 3) Tutkittavien arviot työelämätaitojen opetuksesta ja ohjauksesta
- 4) Tutkittavien tyytyväisyys terveyskeskus- ja sairaalaopetukseen.

Kysymys peruskoulutuksen vastaavuudesta jaettiin kahteen vastausluokkaan yhdistämällä vaihtoehdot erittäin huonosti, melko huonosti ja kohtalaisesti sekä vaihtoehdot melko hyvin ja erittäin hyvin. Lopullisten mukaan otettavien itsenäisten selittävien muuttujien valinta tehtiin eteenpäin askeltavalla menetelmällä (*forward*). Lisäävän menetelyn perusteella malliin valikoitui selittäviksi muuttujiksi ne muuttujat, jotka säilyttivät tilastollisen merkitsevyyden ($p < 0,05$) mallissa. Analyysit suoritettiin IBM SPSS Statistics (versio 28) -ohjelmalla.

Kuva 1. Vastauksien jakauma kysymykseen: Missä määrin sait peruskoulutuksessasi opetusta ja ohjausta seuraaviin asioihin?

Kuva 2. Vastauksien (N=432) jakauma ylipistoittain otsikoiden kysymyksiin.

Tulokset

Vastaajien demografiset tiedot on esitetty taulukossa 1. Vastaajista lähes puolet arvioi, että perusopetus vastasi heidän työtään melko tai erittäin hyvin (taulukko 2). Terveyskeskusopetukseen oli tyytyväisiä noin puolet. Kuva 2 esittää edellä mainitut arviot valmistumispaikoittain tarkasteltuna. Sairaalaopetukseen oli tyytyväisiä noin neljä viidestä.

Kuvassa 1 esitetään vastaajien arviot opetuksen ja ohjauksen määrän riittävyydestä eri työelämätaitoihin. Kaikissa kysytyissä osa-alueissa yli viidesosa vastaajista arvioi saaneensa opetusta ja ohjausta liian vähän. Uuden oppiminen ja lääketieteellinen osaaminen saivat parhaimmat arviot. Vastaajista melkein neljä viidestä arvioi saaneensa liian vähän opetusta ja ohjausta johtamisen ja toiminnanohjauksen taitoihin, joka oli selvästi huonompi arvio verrattuna muihin taitoihin. Yleisesti vain harva vastaaja arvioi saaneensa liian paljon opetusta ja ohjausta mihinkään kysytyistä taidoista.

Binäärisen logistisen regressioanalyysin tulokset on esitetty taulukossa 3. Malli selitti 29% (Nagelkerken R^2) peruskoulutuksen vastaavuudesta omaan työhön (luokat huonosti-kohtalaisesti/hyvin) ja luokitteli oikein 70% tapauksista. Malliin selittäviksi muuttujiksi valikoituivat työelämäta-

doista lääketieteelliset taidot, terveyden edistäminen sekä johtamisen ja toiminnanohjauksen taidot. Lisäksi malliin valikoituivat kysymykset tyytyväisyydestä peruskoulutuksen terveyskeskus- ja sairaalaopetukseen. Sukupuoli, aika valmistumisesta tai muut työelämätaitojen osa-alueet eivät valikoituneet analysissa malliin, joten ne eivät yhdistyneet tilastollisesti merkitsevästi ($p < 0,05$) peruskoulutuksen vastaavuuteen työhön.

Pohdinta

Vuosina 2014–2023 valmistuneista terveyskeskuksessa työskentelevistä lääkäreistä hieman vajaa puolet arvioi perusopetuksen vastaavan hyvin heidän työtään. Tyytyväisyys peruskoulutuksen sairaalaopetukseen oli verrattain hyvää, kun taas tyytyväisyys terveyskeskusopetukseen oli selvästi heikompaa. Suurin osa vastaajista arvioi saaneensa eri työelämätaitoihin opetusta ja ohjausta sopivasti. Arviot lääketieteellisen osaamisen, terveyden edistämisen ja johtamisen ja toiminnanohjauksen taitojen opetuksesta ja ohjauksesta sekä tyytyväisyys sairaala- ja terveyskeskusopetukseen liittyivät arvioon peruskoulutuksen vastaavuudesta hyvin omaan työhön.

Vuoden 2018 Lääkäri-tutkimuksessa lähes puolet vastaajista arvioi peruskoulutuksen vastaavan työtään hyvin tai erittäin hyvin ja kaksi viidestä kohtalaisesti (18). Nämä osuudet olivat lähes identtiset tutkimuksemme kanssa.

Lääkäri 2018 -kyselyn kaikkien alojen kymmenen vuoden sisällä valmistuneista lääkäreistä kolme viidestä arvioi olleensa tyytyväinen terveyskeskusopetukseen, kun tutkimuksemme vastaava osuus oli hieman alle puolet (13). Vastaavaa eroa ei tullut esiin tyytyväisyydessä sairaalaopetukseen. Terveyskeskusopetukseen liittyvien arvioiden eroa voi selittää aiempi havainto, että terveyskeskuksessa työskentelevät arvioivat muita kriittisemmin peruskoulutuksessa saamansa terveyskeskuslääkärin työn opetuksen (13).

Aiemmissä tutkimuksissa Kuopion ja Tampereen tiedekunnat ovat saaneet muita tiedekuntia paremmat arvioinnit perusterveydenhuollon opetuksesta ja tutkinnon vastaavuudesta työelämään (18, 21, 22). Tämä ero on ollut kaavamassa (22). Tutkimuksemme Tamperelä valmistuneet antoivat parhaimman arvioon opetuksen vastaavuudesta omaan työhönsä ja Kuopiosta valmistuneet antoivat parhaat arviot terveyskeskusopetukselle, mutta molemmissa kysymyksissä toiseksi parhaat arviot antoivat

ulkomailta valmistuneet. Tulee kuitenkin huomioida, että alaryhmät olivat melko pieniä, emmekä tarkastelleet ulkomailta opiskelleiden yliopistoja tarkemmin.

Regressiomallissamme tutkittiin, mitkä tekijät selittävät parhaiten hyviä arvioita peruskoulutuksen vastaavuudesta työhön. Lääketieteellisen osaamisen riittävä opettaminen nousi vahvimaksi selittäjäksi. Tämä onkin luonnollista, koska terveyskeskuksessa lääkärin täytyy hallita laaja määrä eri alojen tietoa. Ilahduttavasti yleisesti lääketieteellisen osaamisen opetus ja ohjaus arvioitiin riittäväksi vastaajien toimesta.

Havaintomme johtamistaitojen puutteellisesta opetuksesta on linjassa Turun yliopiston klinikkavaiheen opiskelijoille teetetyn kyselytutkimuksen kanssa, jossa 92% vastanneista arvioi yliopisto-opiskelun kehittävän johtamistaitoja puutteellisesti (17). Myös Helsingin yliopistosta valmistuneille tehdyssä kyselytutkimuksessa vain noin kolmannes kertoi saaneensa oppia johtajana toimimisesta (12). Johtamisopintojen määrän lisääminen peruskoulutuksessa on haastavaa, koska tällöin muuta opetusta tulisi karsia opetuussuunnitelmista. Erikoistumisopintoihin kuuluu pakollisena kymmenen opintopistettä johtamisopintoja (23). Voidaan pohtia, tulisiko tyytyä siihen, että erikoistumisopintojen johtamisopinnot korvaavat perusopetuksen puutteita.

Kysymykseen johtamistaidoista sisältyi myös kysymys toiminnanohjauksen taitojen opetuksesta, jota ei määritetty tarkemmin. Aineistona käytetyn Lääkäri 2023 -kyselyn erikoistumista koskevassa osiossa johtamis- ja toiminnanohjaustaitojen alla kysyttiin tehokkaasta ajankäytöstä ja toimintojen priorisoinnista, resurssien asianmukaisesta hyödyntämisestä ja oman työn kehittämisestä, joten toiminnanohjauksella voidaan ajatella näitä taitoja (19). Ei kuitenkaan voida todeta varmaksi, että vastaajat olisivat tarkoittaneet juuri näitä asioita vastatessaan kysymykseen.

Kun viidennen vuosikurssin opiskelijoilta kysyttiin

Taulukko 3. Binaarinen logistinen regressioanalyysi. Selitettävänä muuttujana kysymys "Miten saamasi perusopetus vastaa työtäsi?", jossa vastaukset jaettu kahteen luokkaan: huonosti/kohtalaisesti (vertailuluokka) ja hyvin. Tarkastelun kohteena on selittävien muuttujien yhteys vastaukseen hyvin. Vastaajia 426. B-Regressiokerroin, OR-odds ratio-vetosuhde. Analyysissä mukana olleista muuttujista mallin ulkopuolelle ($p > 0,05$) jäivät sukupuoli, aika valmistumisesta ja arviot ohjauksesta seuraaviin asioihin: ammatillisuus, uuden oppiminen, vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot.

	B	OR	95 % luottamusväli
Missä määrin sait peruskoulutuksessa ohjausta seuraaviin asioihin?			
Lääketieteellinen osaaminen	0,94	2,56	1,53–4,31
Terveyden edistäminen	0,60	1,82	1,19–2,79
Johtamisen ja toiminnanohjauksen taidot	0,49	1,62	1,12–2,37
Miten tyytyväinen olet peruskoulutukseesi liittyneeseen			
Terveyskeskusopetukseen	0,65	1,92	1,54–2,38
Sairaalatyon opetukseen	0,40	1,49	1,01–2,02

ennen heidän varsinaista perusterveydenhuollon kurssiaan perusterveydenhuollon lääkärin tärkeimpiä tehtäviä, oli terveyden edistäminen kolmannella sijalla vakavien tautien löytämisen ja kroonisten tautien hoitamisen jälkeen, ja sitä piti tärkeänä kaksi viidestä (24). Kiinnostavasti tutkimuksessamme terveyden edistämislä oli yhteys arvioon koulutuksen vastaavuudesta työhön, ja se sai kolmanneksi heikoimmat arviot siinä, kuinka riittävästi sitä opinnoissa opetetaan. Näyttääkin siltä, että opiskelijat pitävät terveyden edistämistä melko tärkeänä, mutta sen opetus ei täysin onnistu, vaikka terveyskeskuslääkäri oppeja tarvitsisikin.

Tutkimuksessammekin havaittu perusopetuksen sairaalapainotteisuus on näkynyt myös aiemmissa suomalaisissa opiskelijoille tehdyissä kyselytutkimuksissa, joissa perusterveydenhuollon osaamisen painotusta on pidetty puutteellisenä (11,12). Onkin esitetty, että perusterveydenhuollon osaamisalueita voisi varsinaisten terveyskeskusopetusten ulkopuolella käydä läpi eri erikoisalojen oppimisessa tapauslähtöisesti, jolloin painotettaisiin perusterveydenhuollon tyypillisimpiä potilastapauksia (11). Lisäksi on ehdotettu, että eri erikoisalojen ydinaineanalyyysien tarkastamiseen osallistuisivat myös yleislääketieteen edustajat (11).

Artikkelissamme keskityimme terveyskeskuslääkärien arvioihin omasta peruskoulutuksestaan, mikä tuo uuden näkökulman perusterveydenhuollon tarpeisiin. Lisäksi vastaa edustivat kaikkia tiedekuntia sekä ulkomailla opiskelleita. Aineistomme on osa toistuvaa poikkileikkaustutkimusten sarjaa, joten tulosten vertailu ja arvioiden kehittymisen seuranta on jatkossa mahdollista. Näitä asioita voidaan pitää tutkimuksemme vahvuutena. Kyselyn vastausosuutta 49% voidaan pitää hyvänä kansalliselle kyselylle, mutta luonnollisesti valikoitumisharha tulee pitää mielessä tuloksia arvioitaessa.

Tutkimuksemme heikkoutena voidaan pitää sitä, ettemme tarkastelleet terveyskeskuslääkärien työnkuvaa tarkemmin. Korkiakosken ynnä muiden aiemmassa kyselytutkimuksessa todettiin, että peruskoulutuksen

vastaavuus neuvola- ja kouluterveydenhuollon työhön arvioitiin vielä terveyskeskuslääkäriin työtä heikomaksi (13). Kysymys ”Miten saamasi peruskoulutus vastaa työtäsi?” voi olla monitulkintainen. Opiskelu ja työelämä ovat luonteeltaan hyvin erilaisia, joten kirjaimellisesti kysymystä tulkittaessa vastaaja voi antaa kysymykseen varsin kriittisen arvioin. Lisäksi lääkärintyö on elinikäistä oppimista, joten kehittymistä peruskoulutuksen jälkeen tapahtuu väistämättä. Täten kukaan ei ole täysin valmis terveyskeskustyöhön pelkän peruskoulutuksen jälkeen. Vaikka tutkimuksemme vastaajat edustivat laajasti eri tiedekuntia, olivat eri ryhmien koot melko pieniä, eikä tiedekuntien välistä vertailua voi pitää yhtä luotettavana kuin aiemmissa Lääkäri-tutkimusarjan julkaisuissa, joissa koko nuorten lääkärin aineistoa on tarkasteltu kokonaisuudessaan. Tutkimuksemme binäärinen logistinen regressiomalli perusopetuksen vastaavuudesta työhön selitti vain 29% vastauksista, joten kuvaamiemme selittävien tekijöiden lisäksi lääkärin arvioon peruskoulutuksen vastaavuudesta työhön vaikuttavat myös muut tekijät, joita tämä tutkimus ei tunnistanut.

Johtopäätökset

Terveyskeskuksessa työskentelevistä lääkäreistä hieman vajaa puolet arvioi perusopetuksen vastaavan hyvin heidän työtään. Tutkimuksemme vahvisti aiempaa havaintoa siitä, että myös terveyskeskuksessa työskentelevät lääkärit arvioivat saamansa terveyskeskusopetuksen heikomaksi kuin sairaalaopetuksen. Panostamalla lääketieteellisen osaamisen, terveyden edistämisen sekä johtamistaitojen ja toiminnanohjauksen taitojen opetuksen sekä peruskoulutuksen terveyskeskusopetukseen voidaan mahdollisesti parantaa terveyskeskuslääkärien kokemusta perusopetuksen vastaavuudesta työhön.

Tulevaisuudessa voidaan haastatellututkimuksilla selvittää terveyskeskuslääkäreiltä, mitkä ovat pääasiassa syyt terveyskeskusopetukseen liittyvään tyytymättömyyteen. Jotta nuoria lääkäreitä saadaan jatkossakin erikoistumaan yleislääketieteeseen

ja jäämään terveyskeskustyöhön, tulee perusopetuksessa painopistettä suunnata entistä enemmän perusterveydenhuollon tarpeisiin.

Kirjallisuus

- 1 Suomen Lääkäriliitto. Opiskelijatutkimus 2022 - Lääketieteen opiskelijoiden kokemukσια opintojen laadusta ja resursseista. Lääkäriliitto. (20.6.2024). https://www.laakariliitto.fi/site/assets/files/1450/230427opiskelijatutkimus2022_koostejulkaistu_for-web.pdf
- 2 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta. Finlex ®. (20.6.2024). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150056>
- 3 Rellman J, Ruokonen H, Pietilä M ym. Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäritilanne ja koulutustarve vuoteen 2035. Vol. 21. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:21. 2022. 1–207 p. Valtioneuvosto. (20.6.2024). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5395-6>
- 4 Pearson DJ, McKinley RK. Why tomorrow's doctors need primary care today. *J R Soc Med*. 2010;103(1):9–13.
- 5 Itä-Suomen yliopisto. Lääketieteen opinto-opas 2022–2023. (20.6.2024). <https://karnu.uef.fi/tietopankki/opinto-opaat-2022-2023/terveys-tieteiden-tiedekunta-laaketieteen-opinto-opas-2022-2023/>
- 6 Tampereen yliopisto, Lääketieteen tutkinto-ohjelma. (20.6.2024). <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/tutkinto-ohjelmat/uta-tohjelma-1723?year=2024&activeTab=1>
- 7 Turun yliopisto, Lääketiede, opinto-opas 2024–2027. (20.6.2024). <https://opas.peppi.utu.fi/ohjelma/98192?period=2024-2027>
- 8 Oulun yliopisto, Lääketiede, opinto-opas 2024–2025. (20.6.2024) <https://opas.peppi.oulu.fi/ohjelma/39290?period=2024-2025>
- 9 Helsingin yliopisto. Lääketieteen koulutusohjelman opetussuunnitelma 2020–2023. (20.6.2024). https://studies.helsinki.fi/system/files/inline-files/LL-OPS-ehytL_2020_2023_2.pdf
- 10 Mäkelä M, Möller R, Stephens C ym. Educating doctors for the future - Evaluation of undergraduate medical education in Finland. Helsinki: Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen julkaisuja 14/2018.
- 11 Kerkkonen A, Merenmies J, Kortekangas-Savolainen O ym. Lääketieteen opiskelijoiden työelämäntähtöinen näkemys perusopetuksen kehityskohteista: entistäkin parempia keksikandeja. *Duodecim*. 2020;136(13):1614–21.
- 12 Vartiainen P, Ylä-Soininmäki T, Merenmies J. Kuinka hyvin peruskoulutus ohjaa lääkärin osaamisen kehittymistä? *Suom Lääkäril*. 2022;77:32698.
- 13 Korkiakoski E, Heistaro S, Mattila P ym. Sairaalaalälääkäriin työn opetuksen koetaan vastaavan lääkärin työtä parhaiten. *Suom Lääkäril*. 2024;79(eg38863):38863.
- 14 Mattila P, Parmanne P, Rellman J ym. Lääkäri 2018 Uusinta tutkimustietoa lääkäreistä ja erikoislääkärikoulutuksesta. *Suom Lääkäril*. 2020;75(9/2020):548–65.

alkuperäistutkimus

- 15 Smith F, Lambert TW, Goldacre MJ. Factors influencing juni- or doctors' choices of future specialty: trends over time and demographics based on results from UK national surveys. *J R Soc Med.* 2015;108(10):396-405.
- 16 Markkanen P, Koskela T, Lautamatti E ym. Kuormittavat tekijät yleislääkärin työssä. *Yleislääkäri.* 2023;1(38):13-8.
- 17 Kääpä P, Hoffer J. Lääketieteen peruskoulutusopiskelijoiden näkemyksiä yleisten taitojen opetuksesta. *duodecim.* 2010;126(14):1720-9.
- 18 Mattila P, Parmanne P, Aine T ym. Lääkäri 2018 – Kyselytutkimus vuosina 2007–2016 valmistuneille lääkäreille. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:69. Valtioneuvosto. (20.6.2024). <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-00-4128-1>
- 19 Halava H, Parmanne P, Halila H ym. Lääkäri 2023 Kyselytutkimus vuosina 2012–2021 valmistuneille lääkäreille. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2024:13. Valtioneuvosto. (20.6.2024). <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-00-6868-4>
- 20 Frank JR, Snell L, Sherbino J ym. *CanMEDS 2015. Physician competency framework series I.* 2015.
- 21 Hyppölä H, Kumpusalo E, Virjo I ym. Evaluation of undergraduate medical education in Finnish community-oriented and traditional medical faculties: A 10-year follow-up. *Med Educ.* 2000;34(12):1016-8.
- 22 Hyppölä H, Heikkilä T, Sumanen M ym. Lääkärien arviot peruskoulutuksestaan – muutokset 25 vuoden aikana. *Suom Laakaril.* 2016;71(18):1315-20.
- 23 Lääketieteellinen ammatillinen jatkokoulutus – Johtamisopinnot. (20.6.2024). <https://www.laaketieteelliset.fi/ammatillinen-jatkokoulutus/johtamisopinnot>
- 24 Kuikka L, Nevalainen MK, Sjöberg L ym. The perceptions of a GP's work among fifth-year medical students in Helsinki, Finland. *Scand J Prim Health Care.* 2012;30(2):121-6.

ENGLISH SUMMARY

Medical education should emphasize primary health care but remain hospital-centric. We evaluated general practitioners (GPs) views from the "Doctor 2023" survey on their basic education's relevance to their work and factors affecting this. Additionally, we assessed their satisfaction with their education.

Answers from 432 GPs who graduated between 2014 and 2023 were evaluated.

Respondents reported that 47% were satisfied with their health centre training, and 45% found that medical education aligns well with their work. Their views were influenced by the teaching of medical expertise, health promotion, leadership, management skills, and satisfaction with hospital and health centre education.

GPs rated health centre training lower than hospital training, highlighting the need to address this issue to encourage specialization in general practice.

Käsikirjoitus saapunut: 1.7.2024

Hyväksytty julkaistavaksi: 20.11.2024

Julkaistu: 29.1.2025